

Tervolan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta
kirjaamo@rovaniemi.fi

Viite: Rovaniemen kaupungin lausuntopyyntö 19.3.2026, asianumero: CaseM 2026-882

**Lausunto Tornion Rakennussora Oy:n maa-aines- ja
ympäristölupahakemuksesta kiinteistölle Ulkometsä 845-402-13-269,
Petäjämaan 1-luokan pohjavesialue, Tervola**

Lausuntopyyntö

Tervolan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen pyytää Lupa- ja valvontavirastolta lausuntoa Tornion Rakennussora Oy:n ympäristö- ja maa-aineslupahakemuksesta Havukka-ahon ottoalueelle kiinteistölle Ulkometsä 845-402-13-269 Tervolassa. Toiminta sijoittuu 1-luokan pohjavesialueelle. Viimeisimmän alueella voimassa olleen maa-aineslupan lupa-aika on päättynyt 30.6.2024, eikä alueella ole tehty jälkihoitoa tai maisemointia.

Maa-aineslupahakemus

Tornion Rakennussora Oy hakee maa-aineslain (555/1981) mukaista lupaa hiekan ja soran ottamiselle ja ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista lupaa murskaustoiminnalle. Kokonaisottomäärä on yhteensä 70 000 k-m³ maa-ainesta ja vuotuinen ottomäärä arviolta 14 000 k-m³:ta. Yhteislupaa haetaan viideksi (5) vuodeksi.

Suunnitelma-alue on yhteensä n. 11,1 hehtaaria, josta varsinaista ottamisaluetta on n. 3,9 hehtaaria, varastointi- ja tukitoimintoaluetta n. 0,8 hehtaaria sekä maisemoitavaa, vanhaa ottamisaluetta n. 6,4 hehtaaria. Hakemuksen mukaan alin suunniteltu ottotaso on +61,0 m (N2000) ja ottamissyvyys vaihtelee välillä 0–11 metriä. Hakemuksen mukaan otettavasta aineksesta käytetään 80 % betonituotantoon, 15 % teiden rakentamiseen ja tienpitoon sekä 5 % täyttöihin.

Koko suunnitelma-alue sijoittuu Petäjämaan (1284504) 1-luokan pohjavesialueelle. Hakemuksen mukaan suunnitelma-alueelle on asennettuna viisi pohjaveden havaintoputkea, joista ylin mitattu pohjavedenpinnan taso on ollut noin +55,73 metriä (N2000, mitattu 30.8.2024, Uusiputki 2). Hakemuksen mukaan suunniteltu ottotaso on hakemuksen mukaan tasolla +61,00 metriä (N2000), jolloin hakemuksen mukaan pohjaveden korkeuteen verrattuna tulee jäämään yli 5 metrin suojakerros koskematonta maata, joka suojaa pohjavettä likaantumiselta.

Hakemuksen mukaan ottoalueen pintamaat sekä puusto on käytännössä jo poistettu lähes koko, sillä alue on jo ollut maa-ainesten ottokäytössä pitkään. Aiemmin poistetut pintamaat on läjitetty aikanaan alueen reunamille ja ne ovat sinne maatuneet. Alueen maisemointia varten käytetään tarvittaessa kasvualustaksi soveltuvaa puhdasta alueelta saatavaa maa-ainesta. Ylisyvät kohdat, jotka ovat syntyneet aikaisemman oton aikana korotetaan tasoon +61,00 alueelta saatavilla puhtailla maa-aineksilla. Maisemoitava 6,4

hehtaarin kokoinen alue tullaan maisemoimaan reunoiltaan noin 1:3 luiskin ja tasoon +60.00 aikaisemman luvan ottotason mukaisesti.

Ottotoiminnan päätyttyä nyt haettu varsinainen ottoalue palautetaan metsätalouskäyttöön. Ottoalue siistitään ja ottotoiminnan aikana muodostuneet luiskat muotoillaan vähintään kaltevuuteen 1:3 ja kulmat pyöristetään. Ottoalueen tiivistyneet kulkutiet möyhennetään kuohkeiksi ja alueen pohjatasoa voidaan tarvittaessa muotoilla hieman kumpuilevaksi, jotta se olisi maisemakuvaltaan mahdollisimman monimuotoinen ja ympäröivään luontoon sopiva kokonaisuus. Muotoiltaessa alueen pohjaa varmistetaan, ettei se ole alinta ottotasoa alempana. Alueen muotoilussa hyödynnetään alueelta saatavia maa-aineksia ja varastoituja pintamaita. Pintamaita käytetään alueen verhoiluun sekä alueen pohjalla kasvualustana. Mikäli alue ei metsity luonnollisesti käytetään metsittämiseen alueelle ominaisten puulajien taimia.

Ympäristölupahakemus

Hakemuksen mukaan maa-ainesten murskausta toteutetaan tuotantojakso -tyyppisellä toiminnalla ja tuotantojaksoja arvioidaan olevan vuosittain 0–3 kertaa. Murskauslaitos on sijoitettuna ottoalueelle vain murskaustyön tuotantojakson aikana, arviolta yhteensä noin 0–6 kk/vuosi. Päivittäiset suunnitellut toiminta-ajat toimintajaksojen aikana murskauksen osalta ma-pe klo 7:00-18:00 sekä kuormaamisen ja kuljetusten osalta ma-la klo 6:00-20:00. Soramursketta tuotetaan keskimäärin yhteensä 14 000 t/v ja maksimissaan 30 000 t/v. Raskasta liikennettä arvioidaan olevan viikkaimmillaan 20 käyntiä/vrk. Alueelle johtavaa tietä kastellaan tarvittaessa vedellä pölyntorjumiseksi.

Hakemuksen mukaan ottoalueen välittömässä läheisyydessä ei ole vakituista asutusta, ja lähin asuin- tai loma-asumiseen käytettävä rakennus sijaitsee noin 456 metrin etäisyydellä murskaamosta länsiluoteessa. Hakemukseen on liitetty kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma.

Lupa- ja valvontaviraston lausunto

Luonnonsuojelu

Lupa ja valvontavirasto toteaa, että hakemuksen mukaisen alueen läheisyydestä samalta maa-ainesten ottoalueelta on tehty havaintoja törmäpääskystä (*Riparia riparia*). Törmäpääsky on luonnonsuojelulailla rauhoitettu ja erittäin uhanalaiseksi arvioitu lintulaji, joka pesii yhdyskuntina hiekkakuoppien seinämissä, muissa hiekkatörmissä ja vähälukuisena somerikko- ja kivikkorannoilla koko maassa. Uhanalaisuuden yksi syy on pesäpaikkojen umpeenkasvu ja esimerkiksi hiekkakuoppien maisemointi hävittää lajille sopivat pesäpaikat. Törmäpääskyjen pesintä alkaa touko-kesäkuussa ja kestää runsaan kuukauden. Pesimäpaikoiltaan törmäpääskyt lähtevät heinä-elokuussa.

Törmäpääskyjen pesinnän häirintä sekä pesien vahingoittaminen on kielletty. Koska törmäpääskyt käyttävät samoja pesäkololoja toistuvasti, on pesien hävittäminen pääsääntöisesti kiellettyä myös pesimäkauden ulkopuolella. Kiellot pohjautuvat luonnonsuojelulakiin, lintudirektiiviin ja Euroopan unionin tuomioistuimen päätökseen.

Pesätörmien hävittäminen, myös pesinnän päättymisen jälkeen, vaatii poikkeuslupan. Lain suojia ei koske sellaisia entisiä pesätörmäjä, jotka ovat luontaisesti hajonneet tai joissa törmäpääsky ei ole pesineet riittävän pitkään aikaan, mikä arvioidaan tapauskohtaisesti.

Luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupa törmäpääskyjen toistuvasti käytössä olleiden pesätörmien hävittämiseen voidaan myöntää mm. kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi. Käytännössä poikkeuslupa voisi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, jos jyrkät pesätörmät aiheuttavat riskejä sivullisille tai jos työntekijät joutuvat kiinnittämään huomiota törmäpääskyjen väistämiseen työturvallisuuden kustannuksella, eikä turvallisuusriskien poistamiseksi ole osoitettavissa muuta tyydyttävää ratkaisua kuin pesätörmien hävittäminen. Lisäksi poikkeuslupan ehtona on, ettei lajin suotuisan suojelutason saavuttaminen vaarannu, mikä tarkoittaa, että pesätörmäjä hävitettäessä voi olla tarpeen luoda alueelle vaihtoehtoisia pesäpaikkoja. Hakemukset arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Poikkeuslupaa haetaan Lupa- ja valvontavirastolta.

Törmäpääskyille voi tarjota vaihtoehtoisia pesimäpaikkoja jättämällä pesintään soveltuvia pystysuoria seinämiä aktiivisen työskentelyalueen ulkopuolelle kohtiin, joissa maa-aineksen ottoa ei ole tarkoitus jatkaa. Tällaisia pesintään soveltuvia paikkoja muodostuu usein tuotantoalueiden ulkorajoille. Tarvittaessa tulee kaivaa eroosion ja kasvillisuuden rapauttamaan seinämään uusi leikkauspinta. Sellaisille alueille, joilla ottotoiminta jatkuu, ei kannata jättää pystysuoria seinämiä, sillä ne voivat houkuttaa lintuja pesimään kesken tuotannon.

Hakemuksen mukainen hankealue ei sijoitu luonnonsuojeluohjelmien alueelle, luonnonsuojelualueille, Natura 2000-verkoston alueille tai näiden läheisyyteen.

Kaavoitus ja maisemansuojelu

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että suunnittelualue sijaitsee 11.9.2015 lainvoiman saaneen Länsi-Lapin maakuntakaavan mukaisella maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M 4508), jolla osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin. Lisäksi suunnittelualue sijaitsee tärkeällä tai vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella. Pohjavesialueita koskevan kaavamääräyksen mukaan *"Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu ja määrä eivät niiden vaikutuksesta heikkene."* Alueelle on osoitettu myös maa-ainesten ottoalue/-kohde (EO 2496), jolla osoitetaan alueita soran tai muiden maa-ainesten ottoa varten. Kohdekohtaisen kaavamääräyksen mukaan *"Maa-aineisten ottamistoimintaa suunniteltaessa on otettava huomioon alueen sijainti pohjavesialueella. Toiminta on suunniteltava siten, että pohjaveden määrä ja laatu ei heikkene."* Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että EO-kohteen tarkoittamaa aluetta ei kuitenkaan ole tarkemmin rajattu kaavakartassa. Kaavan laatimisen aikaan (vuosina 2011–2012) EO-kohdealueella on tarkoitettu vain tuolloin olemassa ollut maa-aineslupaa ja ottamistoimintaa.

Suunniteltu maa-ainesten ottoalue ei sijoitu asema- tai yleiskaavoitetulle alueelle. Lupa- ja valvontaviraston näkemys on, että koska toiminta sijoittuu jo aiemmin maa-ainesten ottokäytössä olleelle alueelle, suunniteltu hanke ei vaikeuta alueen käyttämistä maakuntakaavassa osoitettuun tarkoitukseen. Lupaharkinnassa kuitenkin tulee huomioida maakuntakaavassa annetut määräykset.

Pohjavesialue

Suunniteltu ottamisalue sijaitsee Petäjämään (1284504) vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella (1-luokka). Suunniteltu soranotto toiminta sijoittuu pohjavesialueen keskiosaan, pohjaveden varsinaiselle muodostumisalueelle vanhan ottoalueen yhteyteen. Lisäksi suunniteltu ottamistoiminta sijoittuu vedenottamon ja tutkitun vedenottamopaikan arvioitun lähisuojavaöhykkeen välittömään läheisyyteen.

Petäjämään pohjavesialue sijoittuu lähes itä-länsisuuntaiseen harjumuodostumaan, jonka keskiosassa on harjulaajentuma. Alueen maaperä on soraa, hiekkaa ja moreenia. Soraa on eniten harjuselänteen alueella. Selänteen pohjois- ja eteläpuolella aines on pääosin hiekkaa ja alueen reunoilla on myös silttikerrostumia. Muodostuman pintaosissa on paikoin moreenia lajittuneen aineksen päällä. Pohjavesi virtaa alueella muodostuman keskiosista kohti muodostuman päitä. Alueen laskennallinen antoisuus on n. 950 m³/d. Pohjavesialueella sijaitsee Meri-Lapin Vesi Oy:n sekä Tervolan Energia ja Vesi Oy:n vedenottamot.

Lähimpänä suunniteltua ottamisaluetta sijaitsee tutkittu vedenottamopaikka UP588 (antoisuus noin 270 m³/d). Piste sijaitsee noin 130 metrin päässä suunnitellusta ottamisalueesta. Lisäksi alueen läheisyydessä sijaitsee Meri-Lapin Vesi Oy:n Petäjämään vedenottamo n. 360 metrin etäisyydellä. Vedenottamolta on lupa ottaa pohjavettä yhteensä 450 m³/d (Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 8.12.2010). Vedenottamolle ei ole määrätty vesilain mukaisella päätöksellä perustettuja suoja-alueita.

Lisäksi Tervolan Energia ja Vesi Oy:n vedenottamo Petäjäämaa sijaitsee noin 960 metrin etäisyydellä suunnitellusta ottamisalueesta. Vedenottamolta on lupa ottaa pohjavettä yhteensä 600 m³/d (Pohjois-Suomen vesioikeus 11.6.1982).

Suunniteltu ottamistoiminta sijoittuu käytössä olevan vedenottamon ja tutkitun vedenottamopaikan *arvioitun lähisuojavaöhykkeen* välittömään läheisyyteen. Lähisuojavaöhyke on arvioitu Lapin ELY-keskuksessa pohjavesialuetta koskevien aiempien maa-aineslupamenettelyjen yhteydessä. Lähisuojavaöhykkeen arvioinnissa on otettu huomioon pohjavesialueen rajausta, pohjaveden arvioitu virtaussuunta, pohjavedenottamon arvioitu vaikutusalue, vedenottolupa ja alueen maaperä. Lähisuojavaöhykkeen määrittelyperusteena on myös muun maankäytön, esimerkiksi soranoton, haittavaikutusten estäminen.

Pohjaveden pinnantas

Hakemuksen tarkoittamalle alueelle on asennettuna yhteensä viisi pohjaveden havaintoputkea, joista hakemuksen mukaan ylin mitattu pohjavedenpinnan taso on ollut

+55,73 metriä (N2000, mitattu 30.8.2024, Uusiputki 2). Alin suunniteltu ottotaso on hakemuksen mukaan tasolla +61,00 metriä (N2000), jolloin hakemuksen mukaan pohjaveden korkeuteen verrattuna tulisi jäämään yli 5 metrin suojakerros koskematonta maata, joka suojaa pohjavettä likaantumiselta.

Hakemuksessa esitetyt havaitut pinnantasot on mitattu vuosina 2024–2026. Lupa- ja valvontavirastolla käytettävissä olevien, aiemmista aluetta koskevista lupaprosesseista saatujen, tietojen mukaan ainoasta tuolloin alueella sijainneesta havaintoputkesta ylin mitattu pohjaveden pinnantasot on kuitenkin ollut +56,80 m (N2000, mitattu 5.10.2015 putkesta PVP1 eli ns. vanhaputki), jolloin pohjaveden korkeuteen verrattuna tulisi jäämään n. 4,2 metrin suojakerros koskematonta maata nyt suunnitellulla alimmalla ottotasolla (+61,00 m). Tältä osin Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että koska alueella on ollut jo pitkään toimintaa, tulisi myös pohjaveden tarkkailutuloksia olla vähintään yhtä pitkältä aikaväliltä. **Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että kaikki saatavilla olevat tarkkailutulokset tulee olla liitettyinä hakemukseen, jotta ottotoiminnan pitkäaikaisia vaikutuksia pohjaveteen on mahdollista tarkastella.**

Lupa- ja valvontavirasto myös huomauttaa, että ylimpänä pinnantasotietona käytetään aina alueen koko toimintahistorian aikana mitattua ylintä pinnantasoa riippumatta siitä, minä vuonna havainto on tehty. **Tältä osin Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää myös huomiota siihen, että suunnitelmapiirustuksissa on käytetty pohjaveden pinnantasona alueella keskimääräiseksi arvioitua pinnantasoa (+55,41 m, N2000), eikä ylintä alueella havaittua pinnantasoa. Lupaviranomaiselle tulee toimittaa suunnitelmapiirustukset, joissa pohjaveden ylintä pinnantasoa koskevat tiedot on esitetty oikein.**

Havaintoputket

Havaintoputkien osalta Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että hakemukseen liitetyt putkikortit ja suunnitelmapiirustukseen (pohjavesimittaukset teksti.xy.tdw, 16.12.2024, 1:3000) merkityt tiedot näyttävät olevan sekaisin. Esimerkiksi Uusiputki4 kohdalle on merkitty pinnakorkeusmittaustieto 5.12.2024 +55,54 m, vaikka putkikortissa on samalle päivämäärälle merkitty +55,48 m. Ja toisaalta Vanhaputki-nimiselle putkelle on annettu putkikortissa vain yksi havainto (2.3.2026, +54,84 m), vaikka suunnitelmapiirustuksessa sen kohdalle on merkitty viisi mittausta vuodelta 2024. **Lupaviranomaiselle tulee toimittaa suunnitelmapiirustus, jossa pohjaveden pinnantasoa koskevat tiedot on esitetty oikein.**

Lupa- ja valvontavirasto myös huomauttaa, että vaikka hakemukseen on liitetty havaintoputkien putkikortteja, niistä ei esimerkiksi ilmene tietoja siitä, että onko putkissa siivilää tai mitkä ovat olleet maaperähavainnot kairauksen aikana. Putkikorteissa ei myöskään ole kattavaa tietoa pohjaveden pinnantasosta tehdyistä mittaustuloksista (koskee etenkin alueen vanhinta, jo aiemman ottamistoiminnan aikaan asennettua havaintoputkea).

Lupa- ja valvontavirasto myös toteaa, että sen käsityksen mukaan nyt haetun varsinaisen ottoalueen eteläreunalle merkitty "vanhaputki" on se pohjavesiputki, josta

toimintaa on aiemman luvan aikana seurattu, ja muut putket on asennettu alueelle myöhemmin. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että kyseinen vanha rautaputki ei ole pohjaveden laadun tutkimisen kannalta käyttökelpoinen.

Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että pohjaveden pinnan korkeuden tarkkailuun käytettävät havaintoputket tulee olla kairaamalla asennettuja, muovisia ja sisähalkaisijaltaan vähintään 50 mm, jotta ne soveltuvat pohjaveden pinnan korkeuden tarkkailun lisäksi näytteenottoon. Putken siiviläosuus tulee asentaa kairaustietojen perusteella vettä johtavaan kerrokseen.

Havaintoputkien kunto tulee tarkastaa vuosittain mittaamalla putken kokonaissyvyys ja vertaamalla sitä putkikortin tietoihin. Tukkeutunut putki avataan pumppaamalla tai huuhtelemalla. Tarvittaessa putket tulee suojata esimerkiksi betonisilla kaivonrenkailla.

Pohjavedensuojelu ja laaja-alaisen soranoton vaikutukset pohjavesialueella

Laaja-alaisen soranoton on ympäristöhallinnossa tehtyjen tutkimusten perusteella todettu lisäävän pohjaveden laadun ja pinnan korkeuden vaihteluja sekä pohjaveden likaantumiseriskii. Erityisesti pintamaan poisto laajalla alueella muuttaa pohjaveden muodostumisolosuhteita ja saattaa aiheuttaa haittaa sen käyttökelpoisuudelle. Vaikutuksia voidaan vähentää ottamisen kanssa vaihteittain tehtävällä jälkihoidossa.

Vaikutukset pohjaveteen ovat yleensä sitä suuremmat mitä enemmän pohjavesialueesta on ottamisaluetta. Ympäristöministeriön oppaassa "Maa-ainesten ottaminen - opas ainesten kestäväään käyttöön" (YM 2023:30) esitettyjen yleiseen varovaisuusperiaatteeseen perustuvien tavoitteiden mukaan jälkihoitamattomien soranottoalueiden pinta-ala ei saisi olla alueen maaperä- ja pohjavesiolosuhteet huomioon ottaen yli 20–30 % pohjavesialueesta.

Maankäyttötietojen (Corine maankäyttö/maanpeite 2018 - analysoitu 12/2021, Pisara/Povet) mukaan vuonna 2018 koko pohjavesialueen pinta-alasta (287 ha) on ollut maa-ainesten ottokäytössä 21,76 ha (7,58 %) ja varsinaisen muodostumisalueen pinta-alasta (132 ha) 21,44 ha (16,24 %). Tällä hetkellä karttatarkastelun perusteella pohjavesialueen muodostumisalueesta on maa-ainesten ottokäytössä jo noin 27,6 ha eli noin 21 %.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että kyseessä oleva ottamisalue on tarpeen jälkihoitaa, eikä olemassa olevalle ottoalueelle ole tehty vielä lainkaan jälkihoito- ja maisemointitoimia. Alue sijaitsee lähellä vedenottamo, joten jälkihoidon ja maisemoinnin avulla vähennetään esimerkiksi ottamistoiminnan haitallisia vaikutuksia pohjaveteen ja vedenottoon sekä sopeutetaan alue ympäröivään luontoon.

Lupa- ja valvontavirasto kuitenkin huomauttaa tältä osin, että hakemuksessa ei ole otettu kantaa siihen, paljonko (% tai k-m^3) kokonaisottomäärästä ($70\,000\text{ k-m}^3$) on tarkoitus käyttää alueen maisemointiin ja paljonko muuhun toimintaan.

Hakemuskaavakkeessa esitetyn perusteella maisemointitoimenpiteisiin käytettäisiin mahdollisesti vain n. 5 % kokonaisottomäärästä, joka on osoitettu täyttöihin hakemuskaavakkeessa. **Tältä osin Lupa- ja valvontavirasto korostaa, että maisemointiottamisen tarkoituksena on käyttää saatava aines pääosin alueen**

jälkihoitotöihin. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että hakijan tulee esittää em. tieto lupaviranomaiselle ennen luvan myöntämistä.

Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että Petäjämaa on Tervolan alueella erittäin tärkeä talousvedenhankintaan käytettävä pohjavesialue. Maa-ainesten ottaminen alueella tulee siten toteuttaa erityistä varovaisuutta noudattaen, ja aluetta koskevien ottosuunnitelmien tulee olla erityisen laadukkaasti toteutettuja. Lupa- ja valvontavirasto korostaa, että maa-ainesten ottaminen ei missään tilanteessa saa vaarantaa alueella toteutettavaa talousvedenhankintaa.

Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto korostaa, että pohjavesialueiden suojelussa tulee huomioida nykyisten vedenottotarpeiden lisäksi myös mahdollisesti tulevat vedenottotarpeet pitkälle tulevaisuuteen. Tutkittujen vedenottamopaikkojen tulee säilyä käyttökelpoisina esimerkiksi mahdollisissa kriisitilanteissa. Kyseessä oleva noin 270 m³/d tutkittu pohjaveden ottamispaikka voi olla tällaisissa tilanteissa merkittävä lisä- tai varavedenhankintalähde.

Tarkkailu

Hakemuksessa on esitetty tarkkailuksi jokapäiväiseksi tarkkailuksi silmämääräistä ja aistinvaraista tarkkailua esim. koneiden vuotojen, maaperän ja vesistöjen osalta. Lisäksi hakemuksessa esitetään, että pohjaveden tarkkailua tehdään 2–4 kertaa vuodessa ja pohjavesinäyte otetaan kerran vuodessa. Öljyjen ja polttoaineiden kulutusta tarkkaillaan ja verrataan tuotettuun maa-aineksen määrään. Pohjavesinäytteenottoon käytetään kokenutta näytteenottajaa. Näytteen tutkii tähän akkreditoitu laboratorio. Tulokset toimitetaan ympäristövalvontaan sekä Lupa- ja Valvontavirastolle.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että pohjaveden pinnankorkeutta tulee seurata *kaikista* alueella olevista ja mahdollisista uusista alueelle asennettavista pohjaveden havaintoputkista säännöllisesti neljä kertaa vuodessa (maalis-, kesä-, syys-, joulukuu) koko luvan voimassaoloajan.

Ylimmän mitatun luonnollisen pohjavedenpinnan yläpuolelle tulee aina jäädä vähintään neljä (4) metriä paksu koskematon suojakerros. Mikäli pohjaveden pinnan tarkkailussa havaitaan pohjaveden pinta ennalta arvioitua ylemmällä tasolla, tulee alin ottotaso määritellä niin, että suunniteltu neljän metrin suojakerros toteutuu.

Lisäksi alueella olevista pohjaveden havaintoputkista tulee ottaa tarkkailunäyte vuosittain. Näytteestä tulee määrittää haju, sameus, väri, pH, happi (mg/l), sähkönjohtavuus, kemiallinen hapenkulutus, rauta, mangaani, sulfaatti, nitraatti, kloridi, alkaliniteetti, mineraaliöljyt ja polttoainehiilivedyt (öljyjakeet (C₁₀-C₄₀), määritysraja 50 µg/l). Näytteenoton yhteydessä tulee havainnoida pohjavedenpinnan taso. **Tarkkailuun käytettävät havaintoputket tulee kirjata lupaan.**

Vedenlaatunäytteet tulee olla asiantuntevan näytteenottajan ottamia ja näytteenoton tulee vastata laboratorion laatukriteerejä (sertifioitu/akkreditoitu). Tarkkailuohjelmaa voidaan tarkistaa tulosten pohjalta. Vuosittaiset tulokset tulee toimittaa tiedoksi kunnan valvontaviranomaiselle ja Lupa- ja valvontavirastolle (kirjaamo(at)lvv.fi). Lisäksi tulokset

tulee toimittaa sähköisesti ympäristöhallinnon pohjavesitietojärjestelmään (POVET/PISARA). Toiminnanharjoittajan tulee sopia sähköisestä tiedonsiirrosta vesinäytteitä analysoivan laboratorion kanssa.

Määrittystulosten lisäksi tulee tarkkailuraportista ilmetä näytteenottopäivämäärä, näytteenottaja, näytteenottotapa, määrittelyn tehnyt laboratorio, käytetyt menetelmät sekä niiden mittausepävarmuudet ja akkreditointi.

Jälkihoidon toteutumista ja pohjaveden tilan seurantaan tulee jatkaa vähintään 3 vuotta ottamisen päätyttyä.

Ottamistoiminta

Alueella toimittaessa tulee pitää huolta, että alinta ottotasoa ei aliteta, ja että korot on alueella merkitty huolellisesti ja ajantasaisesti. Paikalle on asennettava kiinteät korkomerkit, joista voidaan helposti valvoa ottamistoiminnan edistymistä ja suojamaakerroksen riittävyttä. Korkomerkit tulee olla havaittavissa koko ottamisajan. Ottoalueen merkitsemisessä ei tule käyttää lippusiimaa. Toiminnassa tulee myös huolehtia siitä, ettei maaperään ja pohjaveteen pääse missään tilanteessa polttoainepäästöjä. Mahdolliset päästöt on välittömästi ilmoitettava valvontaviranomaiselle.

Jätteiden, ylijäämämassojen ym. sijoittaminen ottamisalueelle ei ole sallittua, eikä pohjavesialueelle tule varastoida muualta tuotua kiviainesta, kuten kalliomursketta. Pohjavesialueella ei myöskään tule säilyttää poltto- ja voiteluaineita, eikä koneita tule huoltaa tai tankata ottamisalueella. Alueella ei myöskään tule säilyttää työkoneita. Lupa- ja valvontavirasto myös muistuttaa, että kaikkien jätevesien imeyttäminen maaperään on luokitellulla pohjavesialueella kielletty.

Murskaustoiminta, melu ja pöly

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että toiminnanharjoittajan tulee selvittää, onko murskaustoiminta mahdollista sijoittaa siihen paremmin soveltuvalla paikalla pohjavesialueen tai ainakin pohjaveden muodostumisalueen (sisärajan) ulkopuolelle. Mikäli vaihtoehtoinen sijoittaminen ei ole mahdollista, tulee toiminta suunnitella kiinteistöllä alueelle, jossa pohjaveden pinnan yläpuolisen suojamaakerroksen vahvuus on mahdollisimman suuri. **Lupa- ja valvontavirasto myös pyytää toiminnanharjoittajaa ja lupaviranomaista tarkastelemaan, onko murskaustoiminta välttämätöntä alueella.**

Toiminnassa on noudatettava valtioneuvoston asetuksen 800/2010 vaatimuksia. Murskaustoiminta sijaitsee yli 300 metrin etäisyydellä lähimmistä häiriintyvistä kohteista. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että luvassa on suositeltavaa antaa määräykset melu- ja pölyhaittojen torjunnasta sekä velvoittaa luvansaaja tarvittaessa tekemään melun, pölyämisen ja ilmalaadun osalta mittauksia, mikäli toiminnasta havaitaan aiheutuvan melu- tai pölyhaittaa lähimmille häiriölle alttiille kohteille.

Tukitoiminta-alue, tankkaus ja huolto sekä polttonestesäiliöiden suojaus

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että toiminnassa on noudatettava valtioneuvoston asetuksen 800/2010 vaatimuksia. Pohjavesialueella ei saa varastoida polttoaineita. Polttoaineita sisältävät seulonta- ja murskauslaitteistot tulee tankata ja säilyttää työaikojen ulkopuolisina aikoina tukitoiminta-alueella tai muulla vastaavasti suojatulla alueella. Muutoinkin alueella käytettävien aineiden, koneiden ja laitteiden sijoitus-, säilytys- ja tankkauspaikat on rakennettava ja toiminta järjestettävä niin, ettei toiminnasta voi aiheutua pohjaveden tai maaperän pilaantumisen vaaraa.

Polttoainesäiliöiden sekä seulonta- ja murskauslaitteistojen vuotojenhallinta tulee järjestää kaksinkertaisen suojauksen periaatteen mukaisesti. Kaksinkertaisessa suojauksessa sekä ensisijaisen että toissijaisen suojauksen tulee muodostaa aukottomat, toisistaan riippumattomat suojauskokonaisuudet. Suojatuille alueille kertyvien sadevesien keräily ja käsittely on järjestettävä niin, että likaisten sadevesien imeytyminen maaperään pohjavesialueelle ei ole mahdollista.

Maisemointi

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että vaikka kyseessä on maisemointilupahakemus, varsinaiset maisemointi- ja jälkihoitotoimenpiteet on esitetty hakemuksessa varsin suppeasti. Suunnitelma-alueeseen kuuluvan 6,4 ha maisemointialueen osalta ei myöskään ole esitetty tarkempaa suunnitelmaa tai aikataulua toimenpiteiden toteuttamisesta. Kyseisen alueen maisemointi on toteutettava viipymättä. Hakemuksessa ei myöskään ole esitetty, paljonko otettavasta aineksesta käytetään itse maisemointii, joka on maisemointiottamisen tarkoitus. Hakemuksessa esitetyn perusteella maisemointitoimenpiteisiin käytettäisiin mahdollisesti vain n. 5 % kokonaisottomäärästä, joka on osoitettu täyttöihin hakemускаavakkeessa.

Maisemoinnista on tarpeen esittää tarkempi suunnitelma ja aikataulu lupaviranomaiselle ennen luvan myöntämistä.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että ottamisalue tulee jälkihoitaa välittömästi ottotoiminnan päätyttyä pohjaveden laadun turvaamiseksi. Alueen maisemointi tulee toteuttaa maa-ainesluvan voimassaoloaikana. Jälkihoitotoimienpiteissä tulee olla huolellinen ja jälkihoitotoimenpiteet tulee yksilöidä mahdollisessa maa-ainesluvassa.

Ne ottamisalueen osat, joilla luvan mukainen pohjataso on saavutettu, tulee jälkihoitaa ennen kuin ottamista muualla jatketaan. Pohjavettä suojaavan kasvillisuuden palautuminen alueelle tulee varmistaa kylvöin ja istutuksin. Maa-ainesten varastointi ja käsittelyalueet tulee sijoittaa niin, etteivät ne estä alueen jälkihoitoa. Törmäpääskyjen esiintymisen ja pesimisen mahdollisuus tulee myös huomioida toiminnassa ja jälkihoito-/maisemointitöissä.

Ottoalueen seinämät on muotoiltava vähintään kaltevuuteen 1:3 tai loivemmiksi ympäröivän maaston luonnollisia korkeusvaihteluja mukaillen. Ottoalueen seinämät eivät saa missään vaiheessa olla jyrkempiä ja muotoilu tulee tehdä ottotoiminnan edetessä. Pohjaveden suojelun kannalta on tärkeää, että asianmukaisin jälkihoitotoimenpitein alueelle aikaansaadaan oton päätyttyä mahdollisimman nopeasti uusi maannoskerros. Pintamateriaalina tulee ensisijaisesti käyttää alueen alkuperäistä

pintakerrosta. Pintamaiden varastointiaika tulisi olla mahdollisimman lyhyt, sillä pintakerroksen orgaaninen aines hajoaa nopeasti. Soveltuva varastointiaika on korkeintaan 2–3 vuotta. Muualta tuotuja tarkastamattomia ja valvontaviranomaisen hyväksymättömiä jäte-, ylijäämä- tai muita maita ei saa varastoida alueelle tai käyttää alueen jälkihoidossa.

Lupa- ja valvontavirasto suosittelee, että ottamisalueen jälkihoito toteutetaan ympäristöministeriön oppaan ohjeistuksen mukaisesti (*Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestävään käyttöön, Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:30*).

Kannanotto

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että koska kyseessä on alueen lopulliseen maisemointiin tähtäävä toiminta, lupaa ei tule myöntää 5 vuotta pidemmäksi ajaksi. Lupa- ja valvontavirasto myös suosittelee, että lupaa ei myönnettäisi kahta (2) vuotta pidemmäksi ajaksi, sillä alueen maisemointi ja jälkihoito tulisi saattaa loppuun mahdollisimman pian alueen pohjaveden ja vedenoton turvaamiseksi.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että ennen uuden luvan myöntämistä on lisäksi tarkistettava, että 30.6.2024 asti voimassa olevan luvan lupaehdot ovat alueella toteutuneet. Mikäli alueella olevista pohjaveden havaintoputkista kaikki eivät ole toimintakuntoisia, tulee ne korvata uusilla putkilla.

Hakijan on lisäksi selvennettävä lupaviranomaiselle tieto ylimmästä havaitusta pohjaveden pinnatasosta alueella, ja lupaviranomaisen on sen perusteella huolehdittava lupamääräyksissä, että koskematonta suojakerrospaksuutta jää varsinaisella ottamisalueella aina vähintään neljä (4) metriä alimpaan luvassa sallittuun ottotasoon nähden.

Hakijan on esitettävä lupaviranomaiselle ennen luvan myöntämistä selvitys siitä, paljonko otettavasta aineksesta käytetään itse maisemointiin, joka on maisemointiottamisen tarkoitus. Maisemoinnista on tarpeen myös esittää tarkempi suunnitelma ja aikataulu lupaviranomaiselle ennen luvan myöntämistä. Maisemointisuunnitelmassa tulee myös huomioida törmäpääskyjen esiintymisen ja pesimisen mahdollisuus alueella. Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että suunnitelma-alueeseen kuuluvalla 6,4 ha maisemointialueella maisemointitoimenpiteet on toteutettava viipymättä.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että maisemointi- ja jälkihoitotöiden toteuttamisen jälkeen alueella ei ole enää jatkossa edellytyksiä maa-ainesten ottamistoiminnan jatkamiselle. Maisemointityöt on tehtävä loppuun luvan voimassaolon aikana. Lisäksi jälkihoidon toteutumista ja pohjaveden tilan seuranta tulee jatkaa vähintään 3 vuotta ottamisen päätyttyä. Pohjavesialueella olevan vedenottamon ja tutkitun vedenottoaikan tulee jatkossakin säilyä vedenhankintaan soveltuvina laadullisesti ja määrällisesti.

Lupa- ja valvontavirasto myös muistuttaa, että vaikka etukäteen arvioiden pinta- tai pohjaveteen kohdistuvia haittoja ei tulisikaan, on toiminnanharjoittaja vesilain ja

ympäristönsuojelulain mukaisessa vastuussa mahdollisista vesiin kohdistuvista haitoista ja siten velvollinen muun muassa tarvittaviin korjaus- ja korvaustoimenpiteisiin.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että kun kaikki lausunnossa edellä esitetyt asiat otetaan huomioon lupaharkinnassa, toiminta on mahdollista järjestää niin, ettei se ole ristiriidassa maa-aineslain 3 §:n vaatimusten kanssa tai aiheuta ympäristönsuojelulain 17 §:n tarkoittamaa pohjaveden pilaantumisen vaaraa tai vesilain vastaisia vaikutuksia.

Päätökset asiassa pyydetään lähettämään viivytyksettä tiedoksi Lupa- ja valvontavirastolle maa-aineslain 19 §:n mukaisesti. Lupapäätökseen tulee merkitä luvan viimeinen voimassaolopäivä. Päätökset pyydetään lähettämään Lupa- ja valvontaviraston kirjaamoon (kirjaamo(at)lvv.fi). Ilmoituksessa pyydetään mainitsemaan Lupa- ja valvontaviraston dnro LVV-U/60945/2026. Lupapäätös maa-ainesten ottamisesta tulee viedä myös maa-ainesten ottamisen tietojärjestelmään (NOTTO) Suomi.fi palvelusta löytyvällä sähköisellä ilmoituslomakkeella. Maa-aineslupaan liittyvä ympäristölupa tulee myös viedä ympäristövalvonnan tietojärjestelmään (YLVA).

Maa-ainesluvan haltijan on tehtävä vuosittain ilmoitus otetusta maa-aineksen määrästä ja laadusta (MAL 23 a §). Ilmoitus tulee tehdä viimeistään tammikuun 31.päivänä (MAA 9 §). Ottamistoiminnan päätyttyä on pidettävä lopputarkastus.

Lausunnon on esitellyt ylitarkastaja Pia Lindholm ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Sanna-Liisa Suojasto. Lausunto on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/60945/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/60945/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Lindholm Pia 23.04.2026 11:56

Ratkaisija Suojasto Sanna-Liisa 23.04.2026 12:33

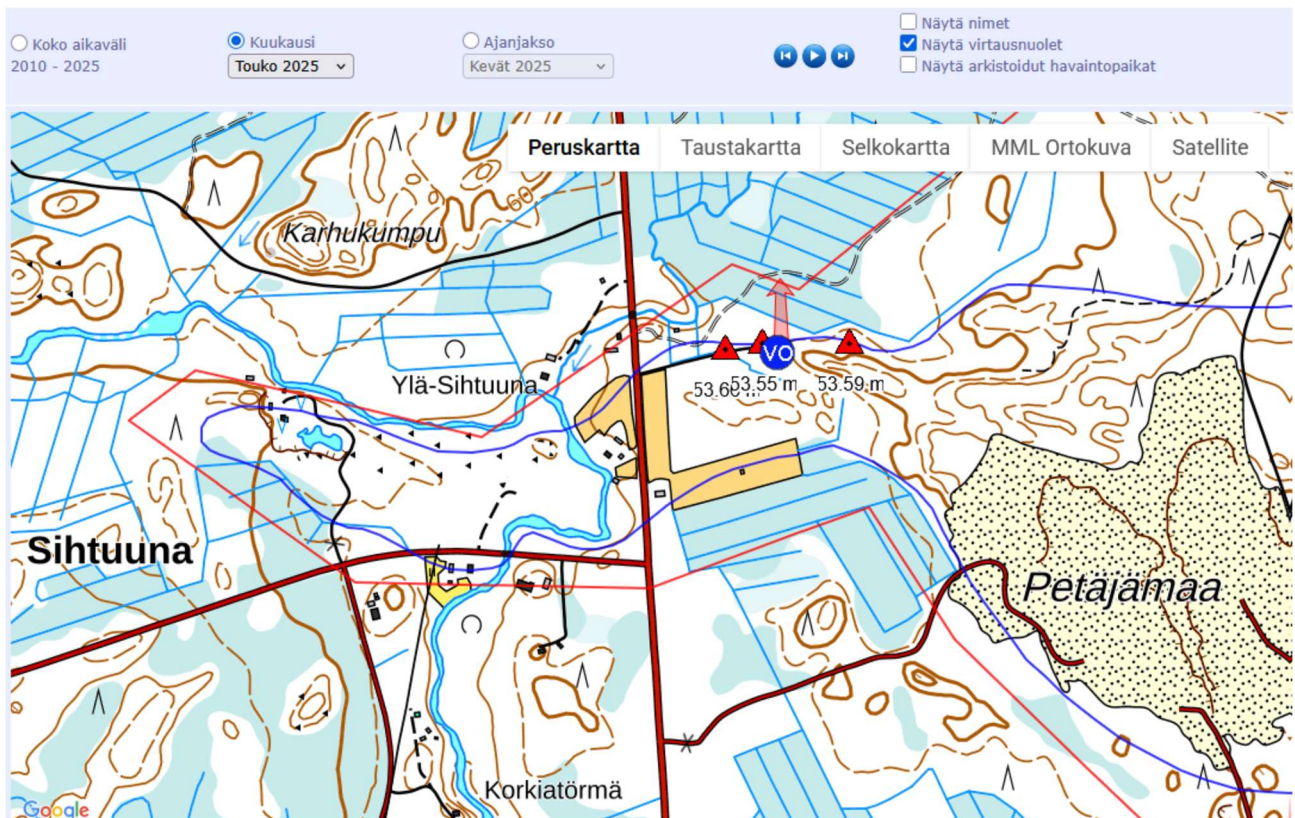
LAUSUNTO

Viite: Lausuntopyyntö maa-aines- ja ympäristölupahakemuksesta, Tornion Rakennussora Oy, Tervola (CaseM 2026-822)

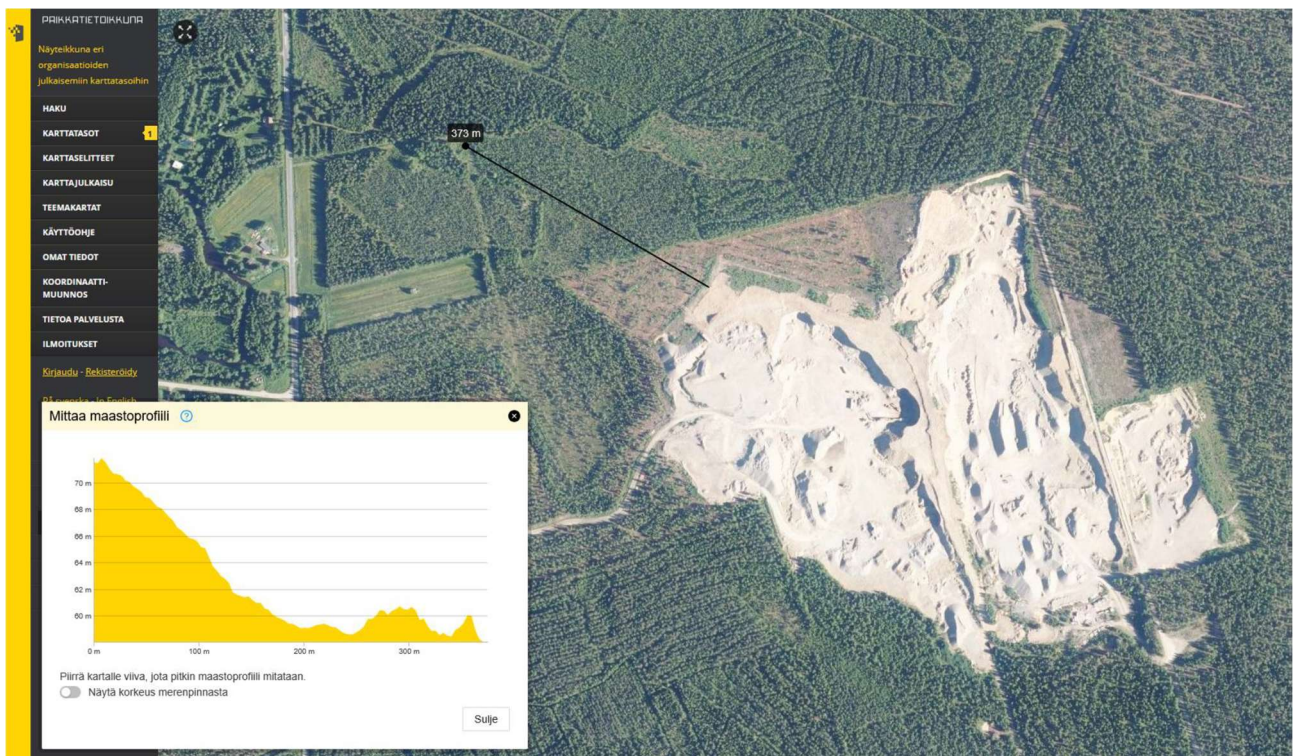
Tornion Rakennussora Oy hakee lupaa maa-ainesotto- ja murskaustoiminnalle Tervolan Petäjämaan 1-luokan pohjavesialueelle kiinteistölle nro 845-402-13-269. Pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 1,16 km², josta pohjaveden muodostumisaluetta on 0,61 km². Hakemuksen mukainen toiminta-alue sijoittuu pohjaveden muodostumisalueelle noin 360 metrin etäisyydelle Petäjämaan vedenottamosta (ks. kuva 1). Vedenottamo sijaitsee maa-ainesten ottoalueesta pohjaveden virtaussuuntaan nähden ottoalueen alapuolella (ks. kuva 2). Maastoprofiilia tarkasteltaessa nähdään, että maanpinta viettää selvästi maanottoalueelta vedenottamolle päin (ks. kuva 3). Tämä on Petäjämaan vedenottamolle merkittävä riski. Alueella on myös Tervolan Vesi Oy:n Varejoen vedenottamo 540 m etäisyydellä murskaamon ja kivenlouhimon toiminnasta. Pohjavesialueella sijaitsee lisäksi yksi luonnontilainen lähde, joka on huomioitu Petäjämaan vedenottamon Aluehallintoviraston myöntämässä luvassa. Lähde on noin 310 metrin etäisyydellä Petäjämaan vedenottamolta.

Kuva 1. Toiminta-alueen etäisyys Petäjämaan vedenottamolta. Lähde: Google Maps.

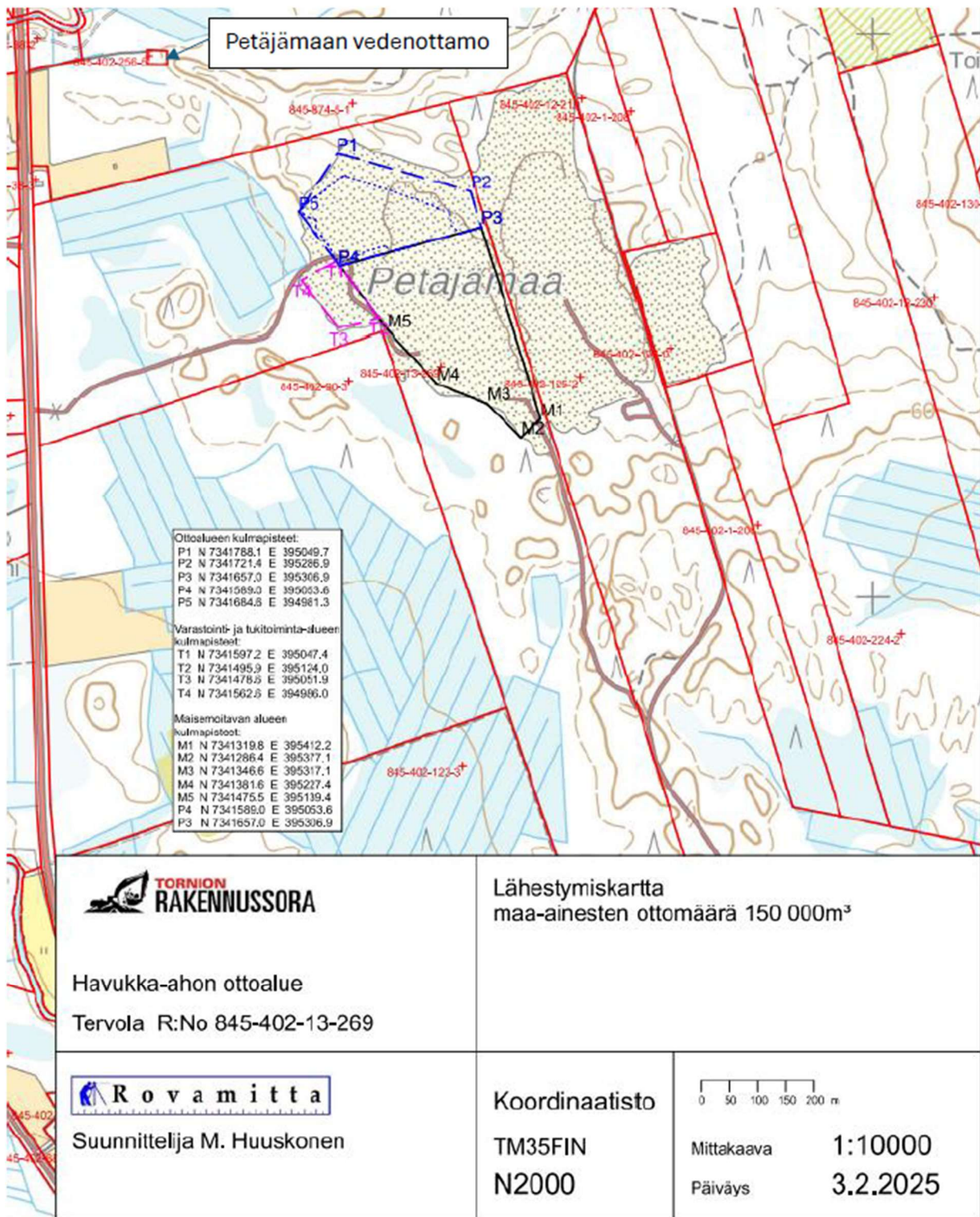
Kuva 2. Pohjaveden virtaussuunta Petäjämään vedenottamolla. Lähde: Pohjavedentietojärjestelmä (GWP).

Kuva 3. Maastoprofiili maanottoalueelta vedenottamolle. Lähde: kartta.paikkatietoikkuna.fi.

Meri-Lapin Vesi Oy:llä on Aluehallintoviraston vuonna 2010 myöntämä lupa ottaa Petäjämaan vedenottamolta pohjavettä 450 m³/vrk. Vuonna 2024 keskimääräinen vedenottomäärä vedenottamolta oli noin 323 m³/vrk. Petäjämaan vedenottamon pohjavesi on laadullisesti Meri-Lapin Vesi Oy:n ottamoiden parhaimmistoa.

Petäjämaan maa-ainesottoalue sijaitsee 1-luokan pohjaveden muodostumisalueella (liitteessä 1 Ely-keskuksen toimittama kartta pohjavesialueesta, vedenottamoiden sijainnit ovat salassa pidettävää tietoa). Alueella on ollut aiemminkin maa-ainesottotoimintaa. Riski maa-ainesoton mahdollisista haittavaikutuksista pohjaveteen kasvaa, mitä suurempi osa pohjavesialueen pinta-alasta on maa-ainesottokäytössä. Lisäksi uusi maa-ainesottoalue tulisi sijoitsemaan edellistäkin lähempänä Petäjämaan pohjavedenottamo. Meri-Lapin Vesi Oy:n vedenottamo sijaitsee kiinteistöllä 645-402-256-5 (ks. kuva 4.).

Kuva 4. Maa-ainesottoalueet. P = uusi ottoalue. T = varastointi- ja tukitoiminta-alue. M = maisemoitava vanha ottoalue.

Maa-ainesottolupahakemuksen mukaan alin ottamistaso on +61,00 m (N2000- korkeusjärjestelmä) ja pohjavedenpinnan ylin korkeustaso on ollut +55,73 m 30.8.2024 (uusiputki2). Meri-Lapin Vesi Oy:n pinnanmittaustietojen mukaan 30.8.2024 vedenottamon lähihavaintoputken pinta on ollut +53,93 m (N2000) eli vedenottamon pohjaveden pinta on ollut 1,8 metriä alempana maa-ainesottoalueella sijaitsevaan pohjavesiputken pintaan verrattuna. Tämäkin tieto tukee sitä todellista riskiä, että pohjaveden virtaussuunta on maa-ainesottoalueelta Petäjämaan vedenottamolle päin.

Hakemuksen mukaan pohjaveden korkeuteen tulee jäämään yli 5 metrin suojakerros ja aikaisemman oton aikana syntyneet ylisyvät kohdat korotetaan tasoon +61,00. Hakemuksen liitteenä olevassa suunnitelmassa kerrotaan, että maisemoitava vanha ottoalue maisemoitaisiin tasoon +60 m aiemman luvan mukaisesti. Pohjavedenpinnan keskimääräiseksi korkeustasoksi on ilmoitettu +55,41 m. Hakemuksen liitteenä olevassa kartassa on ilmoitettu ainoastaan vuoden 2024 pohjavedenpinnankorkeuksia. Pidemmän aikavälin seurantatietoja hakemuksesta ei ilmene. Hakemuksen liitteenä (osa 2) olevasta piirustuksesta ilmenee, että ottoalueen ylisyvät kohdat ovat korkeudella +58,93 m. Näin ollen suojakerroksen paksuus on ylisyvissä kohdissa vain noin 3,5 metriä. Meri-Lapin Vesi Oy:n näkemyksen mukaan alue on saatettava sellaiseen kuntoon, että pohjaveden korkeuteen jätetään riittävä suojakerros.

Meri-Lapin Vesi Oy on tehnyt pohjavedenpinnankorkeustarkkailua Petäjämaan alueella vuodesta 2010 (tarkkailupisteet nähtävillä kuvassa 2, merkitty punaisilla kolmioilla). Vedenottamon välittömässä läheisyydessä sijaitsee lähihavaintoputki VO21 HP1. Tämän lisäksi vedenottamon molemmin puolin on kaksi havaintoputkea, VO21 HPA ja VO21 HPB. Alla olevassa taulukossa ko. havaintoputkien minimi- ja maksimiarvot ajanjaksolta 2010–2025 (N2000 TM35).

Havaintoputki	Min [m] (v. 2010-2025)	Max [m] (v. 2010-2025)
VO21 HP1	53,292	55,222
VO21 HPA	53,242	55,282
VO21 HPB	53,262	55,222

Maa-ainesten oton lisäksi esimerkiksi työkoneen tai polttoainesäiliön vuoto tai työkoneen tankkauksen yhteydessä tapahtuva vuoto voi aiheuttaa pohjaveden laadulle huomattavan riskin. Hakemuksessa on ilmoitettu kevytpolttoaineen maksimikulutukseksi 3 t ja öljyjen 0,2 t eli määrät ovat merkittäviä. Hyvin pienikin öljyvuoto voi olla erittäin merkittävä haitan aiheuttaja pohjavesialueella. Ympäristönsuojelulaki suojelee maaperää ja pohjavettä ja lähtökohtana on, että aiheuttaja maksaa kunnostuksesta aiheutuneet kulut (Lähde: <https://www.ely-keskus.fi/-/pienikin-oljyvuoto-voi-aiheuttaa-paljon-haittoja-pohjalaismaakunnat->).

Polttoaineen ja öljyn säilytys olisi hakemuksen mukaan ottoalueen ulkopuolella tai varastointialueella eli ilmeisesti tuki-toiminta-alueella, joka sekin sijaitsee pohjaveden muodostumisalueella. Vaihtoehtoisesti nämä tuotaisiin paikalle säiliöautolla. Polttoaineen ja öljyn varastointi sekä työkoneiden tankkaus voivat aiheuttaa riskin pohjaveden laadulle ja pohjavesialueen vedenhankintakelpoisuudelle.

Ympäristöministeriön julkaisussa Maa-ainesten ottaminen – Opas maa-ainesten kestäväan käyttöön (2023) kerrotaan, että lähisuojavaähyke ulottuu 300–500 metriä (joskus jopa yli kilometrin) pohjaveden päävirtaussuunnasta vedenottamolle ja 200–300 metriä virtaussuunnan alapuolelle. Maa-ainesottoalue sijaitsee noin 360 metrin etäisyydellä vedenottamolta eli sijainti on lähisuojavaähykkeellä. Ko. oppaan sivulla 74 kerrotaan, että lähisuojavaähykkeellä ottamistoimintaa tai jälkihoitamattomia ottamisalueita ei saisi olla lainkaan. Lisäksi sivulla 76 mainitaan, että olemassa olevilla ottamisalueilla suojakerros on vähintään 6 metriä.

Lisäksi on huomioitava, että Meri-Lapin ympäristölautakunnan myöntämät Petäjämaan alueen maa-aines- ja ympäristöluvat ovat päättyneet 30.6.2024 ja alueella on ollut siitä huolimatta luvatonta toimintaa. Tornion Rakennussoran maa-ainesottoalueella tapahtui pyöräkonenpalo kesällä 2025. Pohjavesialueella tapahtuva ympäristönnettomuus aiheuttaa huomattavan riskin vedenottamon vedenlaadulle. Onnettomuuden vuoksi vedenottamon vedenlaatua on täytynyt seurata tiheästi. Meri-Lapin Vesi Oy:lle on jo nyt koitunut merkittävää haittaa Tornion Rakennussoran toiminnan takia ja lupahakemuksen mukainen ottotoiminta vaarantaisi pohjaveden laatua ja määrää nykytilannettakin enemmän. Pahimman skenaarion mukaan

Petäjämaan vedenottamo voidaan joutua sulkemaan, mikäli pohjavedessä havaitaan terveydelle vaarallisia haitta-aineita. Kulut pohjaveden pilaamisesta koituisivat haitan aiheuttajalle.

Yhteenveto

Meri-Lapin Vesi Oy:n näkemyksen mukaan hakemuksen mukaisesta maa-ainesotto- ja murskaustoiminnasta voi aiheutua Petäjämaan vedenottamon veden laadun ja käyttökelpoisuuden vaarantuminen, minkä perusteella maa-ainesotto- ja murskaustoiminnalle ei tule myöntää lupaa. Meri-Lapin Vesi Oy:lle on jo nyt koitunut merkittävää haittaa Tornion Rakennussoran toiminnan takia ja lupahakemuksen mukainen ottotoiminta vaarantaisi pohjaveden laatua ja määrää nykytilannettakin enemmän.

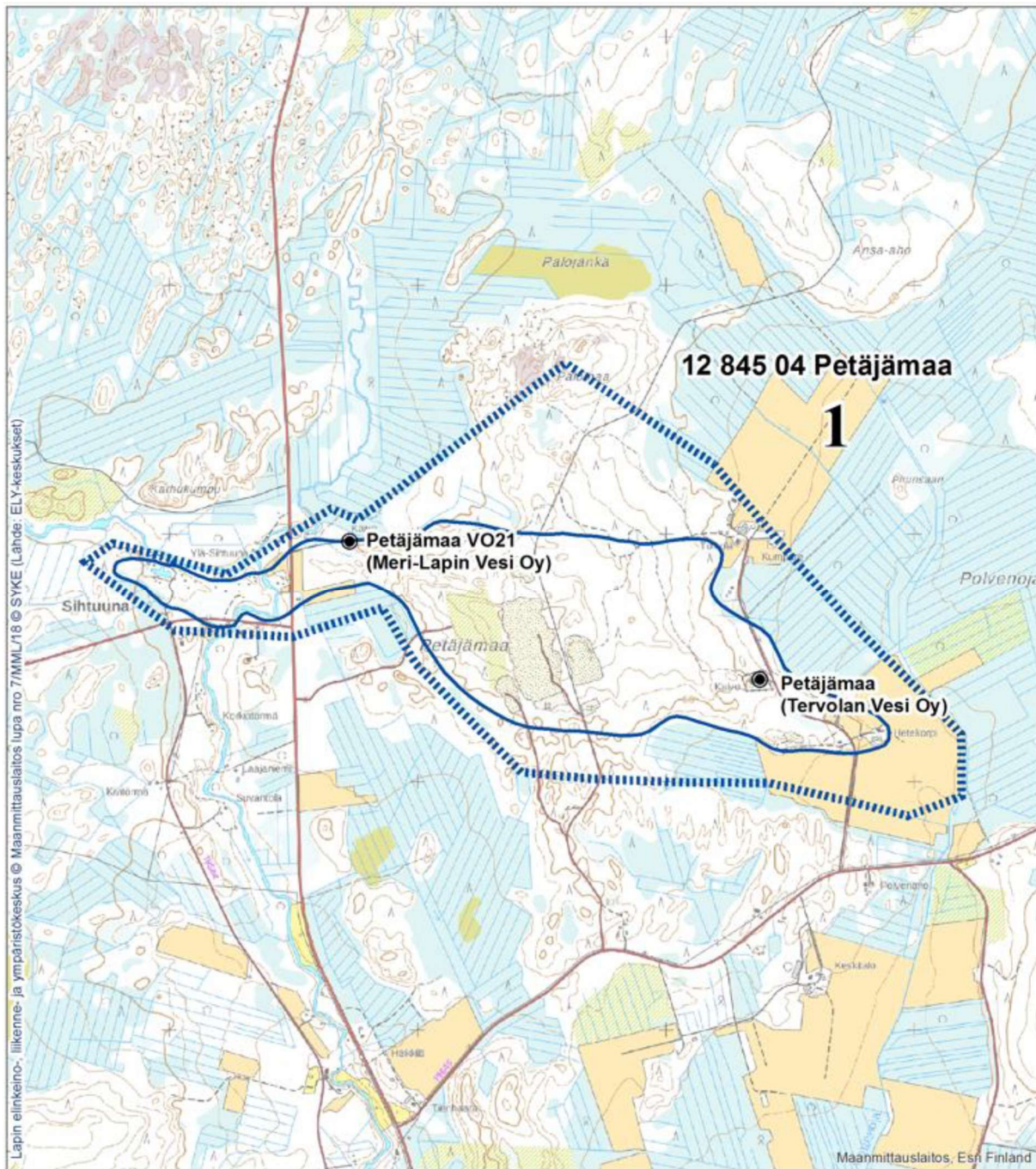
Lisäksi Meri-Lapin Vesi Oy:n näkemys on, että pohjaveden korkeuteen on jätettävä riittävä suojakerrospaksuus. Ympäristöministeriön oppaan Maa-ainesten ottaminen – Opas maa-ainesten kestävään käyttöön (2023) mukaan lähisuojavao-ohjauksella ottamistoimintaa tai jälkihoitamattomia ottamisalueita ei saisi olla lainkaan. Olemassa olevilla ottamisalueilla suojakerroksen paksuuden on oltava vähintään 6 metriä.

Keminmaassa 23.4.2026

Juha Hiltula
Toimitusjohtaja
Meri-Lapin Vesi Oy

Jonna Kemppainen
Käyttöinsinööri
Meri-Lapin Vesi Oy

Liite 1 Petäjämäan 1-luokan pohjavesialue.

Petäjämäa / 12 845 04 / 1-luokka

Tervola

Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue (1-luokka)

Pohjaveden varsinainen muodostumisalue

Vedenottamo

1:20 000

15.1.2018

Lähettilä**Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonta**

Suensaarenkatu 4
95400 Tornio

Lausunto

Terveydensuojelutoimiala

Pvm 31.3.2026

Tapahtumatunnus 2028262

Diaarinumero CaseM 2026-882

Vastaanottaja**Ympäristövalvonta Rovaniemi**

Ympäristövalvonta
PL 1008
96101 Rovaniemi

Toimija

Tornion kaupunki (0193524-6)

Kohde

Yhteydenotot / Tervola
Keskustie 81, 95300 Tervola

Toiminnan nimi

Ympäristövalvonta Rovaniemi

Toiminta

Määrittelemätön valvontakohde (TsL)

Aika

17.3.2026

Asia

Lausunto Tornion Rakennussora Oy:n maa-aines- ja ympäristölupahakemukseen

Tornion Rakennussora Oy hakee maa-ainesten ottolupaa sekä ympäristölupaa maa-aineksen ottoon ja murskaukseen Tervolan Sihtuunan Petäjämaahan tilalle Havukka-aho RN:o 845-402-13-269.

Ottolupaa haetaan viiden vuoden ajalle, vuotuisen ottomäärän ollessa n. 14 000m³. Maa-ainesten ottolupaa haetaan hiekan ja soranottoon(maisemointilupa). Ympäristölupaa haetaan soran murskaamiseksi. Maa-ainesalueen pinta-ala on n. 3,9 ha. Ottoalueen viereen perustetaan varastointi- ja tukitoiminta-alue jonka pinta-ala on n. 0,8 ha. Ottoalueen eteläpuoleisella alueella on noin 6,4 ha alue, josta on otettu edellisen luvan aikana, ko.alue maisemoidaan. Ottoalue sijoittuu Petäjämaan (1-luokka) vedenhankintaa varten tärkeälle pohjavesialueelle (1284504) lisäksi alueella kaksivedenottamo.

Lausunto:

Olen käynyt läpi Tornion Rakennussora Oy:n maa-aines- ja ympäristölupahakemuksen. Toiminta alue on tärkeällä pohjavesialueella, muistutan pohjaveden pilaamiskiellosta, jonka mukaan pohjavettä ei saa pilata eikä sen laatua vaarantaa. Pilaamiskielto on ehdoton. Toiminnan aikana on huomioitava käytössä oleva pohjavesialue ja yksityishenkilöiden mahdolliset talousvesikaivot. Toiminnasta ei saa aiheutua muutoksia ja heikennyksiä käytössä olevan pohjaveden saantiin ja laatuun.

Mikäli toiminta tapahtuu hakemuksessa kuvatulla tavalla Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnalla ei ole muuta huomautettavaa asian suhteen.

Terveydensuojelun periaatteiden mukaisesti elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä. Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy (terveydensuojelulaki 763/1994, 2 §)

Lausunto lähetetty 31.3.2026 sähköpostilla carita.lallukka@rovaniemi.fi

Sovelletut säännökset

Terveydensuojelulaki (763/1994)
Terveydensuojeluasetus (1280/1994)

Tarkastaja

Marja Inkilä
TERVEYSTARKASTAJA

+358407679276
marja.inkila@tornio.fi

Dokumentin jakelu

Ympäristövalvonta Rovaniemi

4837/12.03.03.00.01/2024

LAUSUNTO 9.8.2024

Carita Lallukka
Rovaniemen kaupungin ympäristösuojeluviranomainen
(carita.lallukka@rovaniemi.fi)

MAA-AINES- JA YMPÄRISTÖLUPA / TORNION RAKENNUSSORA OY / TERVOLA / PETÄJÄMAA

Rovaniemen kaupungin ympäristösuojeluviranomainen on pyytänyt 4.6.2024 Tornionlaakson museolta lausuntoa maa-aines- ja ympäristölupahakemukseen, joka koskee Tervolan kunnassa Petäjämaassa sijaitsevaa tilaa RN:o 845-402-13-269 Havukkaaho. Tornionlaakson museo toimii alueellisena vastuumuseona, jolle kuuluvat toimialueensa kulttuuriympäristöön liittyvät asiantuntija- ja viranomaistehtävät.

Tornion Rakennussora Oy hakee maa-ainesten ottolupaa ja ympäristölupaa murskaustoimintaan siirrettävällä murska- ja seulontayksiköllä. Suunnitellulla ottoalueella on ollut maa-ainesten ottoa vuodesta 2014 lähtien. Hakemuksen mukainen ottamisalue on pinta-alaltaan noin 13.06 ha ja kokonaisottomäärä enintään 500 000 m³ktr. Alue on lähes kokonaan entuudestaan maa-ainesten ottoaluetta. Pohjoisosassa noin 3 ha alue, jolla ei aiemmin ole maaottoa tehty, on tarkoitus hyödyntää nykyisessä luvassa. Maa-aineislupaa ja ympäristölupaa haetaan kymmeneksi vuodeksi.

Maa-ainesten ottoalueen läheisyydessä sijaitsee muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäänös **Petäjämaa** (tunnus muinaisjäänösrekisterissä 1000011822) pyyntikuoppa ja talonpohja. Kohde sijaitsee noin 100 metriä itään suunnitelma-alueesta.

Petäjämaan ympäristössä on useita tunnettuja kivikautisen ajan kohteita. Inventointitiedot alueelta ovat puutteelliset ja vanhentuneet. Petäjämaan pohjoisosa on potentiaalinen ennestään tuntemattomien muinaisjäänösten löytymiselle. Suunnittelualueen pohjoisosassa aiemmin kaivamattomilla alueilla tulee tehdä arkeologin suorittama maastotarkastus mahdollisten aiemmin tuntemattomien muinaisjäänöskohdeiden varmistamiseksi. Maastotarkastus voidaan tehdä Tornionlaakson museon arkeologin toimesta virkätöinä syksyn 2024 aikana, kunhan sääolosuhteet sen mahdollistavat. Tämän jälkeen voidaan antaa koko suunnitellun maanoton alueen kattava lausunto arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ja sen huomioimisesta lupa-asiaassa. Ennen Tornionlaakson museon arkeologin tekemää tarkastusta ja lausuntoa, soranottoa ei voi ulottaa pohjoiseen ennestään kaivamattomille alueille.

Yhteyshenkilönne Tornionlaakson museossa on vs. arkeologi Laura Ohenoja 31.8.2024 saakka ja 1.9.2024 eteenpäin arkeologi Annemari Tranberg (etunimi.sukunimi@tornio.fi, puh. 040 482 0773).

Titta Kallio-Seppä
Museonjohtaja

Laura Ohenoja
Vs. arkeologi

Tiedoksi Tornion Rakennussora Oy, Mika Kaarlela
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu -yksikkö
Lapin ELY-keskus, Maankäyttö ja ympäristövaikutukset
Tervolan kunta

4837/12.03.03.00.01/2024
LAUSUNTO 16.8.2024

Carita Lallukka
Rovaniemen kaupungin ympäristösuojeluviranomainen
(carita.lallukka@rovaniemi.fi)

MAA-AINES- JA YMPÄRISTÖLUPA / TORNION RAKENNUSSORA OY / TERVOLA / PETÄJÄMAA / JATKOLAUSUNTO, ARKEOLOGINEN KULTTUURIPERINTÖ

Rovaniemen kaupungin ympäristösuojeluviranomainen on pyytänyt 4.6.2024 Tornionlaakson museolta lausuntoa maa-aines- ja ympäristölupahakemukseen, joka koskee Tervolan kunnassa Petäjämaassa sijaitsevaa tilaa RN:o 845-402-13-269 Havukkaaho. Tornionlaakson museo toimii alueellisena vastuumuseona, jolle kuuluvat toimialueensa kulttuuriympäristöön liittyvät asiantuntija- ja viranomaistehtävät.

Tornionlaakson museo on lausunut asiasta 9.8.2024. Museo edellytti, että Petäjämaan suunnitellun ottoalueen pohjoisosassa tulee tehdä arkeologinen maastotarkastus ajantasaisen tiedon varmistamiseksi alueelta. Tarkastuksen teki museon arkeologi virkatyönään 15.8.2024. Alueelta ei löydetty uusia muinaismuistolain (295/1963) nojalla rauhoitettuja muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita, joilla olisi vaikutuksia maa-aines- ja ympäristölupahakemukseen.

Museon näkemyksen mukaan maa-aineksen ottoluvalle ja ympäristöluvalle ei ole es-tettä.

Titta Kallio-Seppä
Museonjohtaja

Laura Ohenoja
Vs. arkeologi

Tiedoksi Tornion Rakennussora Oy, Mika Kaarlela
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu -yksikkö
Lapin ELY-keskus, Maankäyttö ja ympäristövaikutukset
Tervolan kunta

16.5.2025

Rovaniemen kaupunki
Ympäristölautakunta
kirjaamo@rovaniemi.fi

Tiedoksiantonne CaseM 2024-998 25.4.2025

Muistutus Tornion Rakennussora Oy:n maa-aines- ja ympäristölupahakemuksesta

Tervolan kunnanhallitus on kokouksessaan 12.5.2025 käsitellyt Tornion Rakennussora Oy:n maa-aines- ja ympäristölupahakemusta. Tervolan kunta antaa seuraavan muistutuksen.

Hakemuksessa on esitetty toiminta-aikoja. Murskaus arkipäivisin (ma-pe) klo 7.00-22.00 ja kuormauksen osalta (ma-la) 6.00-20.00

Tervolan kunta toteaa, että esitettyjä aikoja tulee noudattaa, jotta vältetään tarpeettomalta meluhaitalta. Lähimmät asuinrakennukset ovat n. 500-600m etäisyydellä.

Toiminta-alue sijoittuu Petäjämaan 1 (1284504) luokan pohjavesialueelle, jossa sijaitsee kaksi vedenottamoa.

Tervolan kunta muistuttaa, että polttoaineiden, öljyjen ja muiden haitallisten aineiden pääsy maaperään ja vesiin tulee estää. Pohjaveden suojelu perustuu Suomessa keskeisesti ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 17 §:n pohjaveden pilaamiskieltoon ja maaperän pilaamiskieltoon (YSL 16 §), joka turvaa pohjaveden laatua maaperän kautta tapahtuvalta pilaantumiselta.

Murskaamisesta ja maa-ainesten kuljetuksesta aiheutuvaa pölyämistä tulee ennaltaehkäistä. Pölyämistä sekä pölyn leviämistä tulee tarkkailla töiden aikana. Mikäli pölyn leviämistä tapahtuu erityisen runsaasti ennaltaehkäisystä huolimatta, on työvaihe keskeytettävä siksi aikaa, kunnes pölyäminen saadaan hallintaan.

Tervolan kunnanhallitus

Mika Simoska
kunnanjohtaja

Janne Pekkarinen
tekninen johtaja